FINELC

May 2018
Volume 6, Issue 2

Finelc Newsletter 6

FINELC
Suomen yliopistojen kielikeskusten verkosto
The Network of Finnish University Language Centres

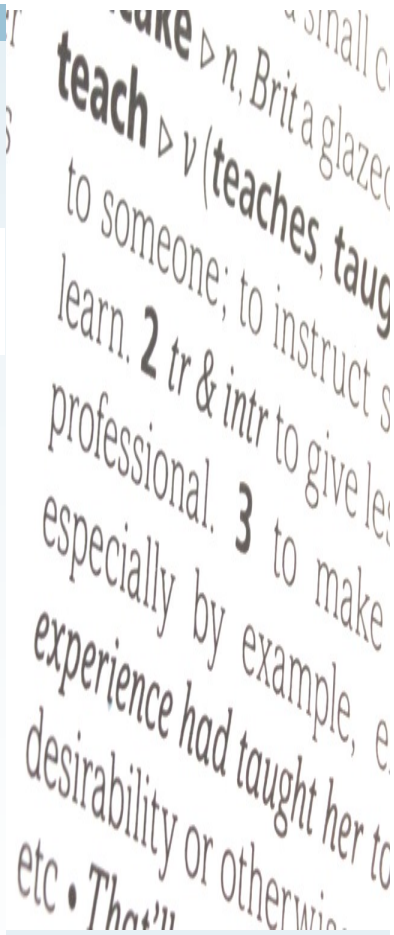

Kevättervehdys kaikille kielikeskuslaisille!

FINELCin tiedotuslehden tässä numerossa pääosassa ovat opettajien kirjoitukset. Lämpimät kiitokset kaikille kirjoittajille, että olette halunneet jakaa tutkimustuloksia, osaamista ja näkemyksiä koko kielikeskusverkoston kanssa! Meillä on paljon tutkimukseen mutta myös käytännön kehittämistyöhön perustuvaa osaamista, jonka esille tuomiseen tämä Newsletter on yksi kanava. Asiantuntemus on parhaimmillaan silloin kun se on jaettua.

Verkoston ajankohtaisista kuulumisista voidaan mainita aivan äskettäin saatu uutinen, että OKM on päättänyt myöntää KIVAKO-projektille rahoitusta. Myönnetty summa on peräti runsaat 3,3 miljoonaa euroa, ja se on ehkä suurin kielenopetushankkeille koskaan myönnetty tuki. KIVAKO:n tavoitteena on rakentaa valtakunnallinen vieraiden kielten oppimistarjonta, joka tukee kansallisen kielivarannon kehittymistä digipedagogisella lähestymistavalla. Hankkeessa on mukana iso joukko yliopistoja ja ammattikorkeakouluja, ja sitä koordinoi Haaga-Helia.

FINELCin oma kaksivuotinen 2Digi-hanke kulkee eteenpäin matkalla kohti jaettua ymmärrystä digitaalisesta lukutaidosta (digital literacy). Samoin jatkaa OKM:n kärkihankerahoitusta saanut DIGIJOUJOU, ruotsin ja suomen toisena kielenä oppimisen valtakunnallinen kehittämishanke, jossa työskentelee opettajia yliopistoista ja amkeista.

Verkostomme kansainvälistymiseen kytkeytyy kielikeskusjohtajien matka Brysseliin, jossa tutustutaan Euroopan Komission korkeakouluja koskevaan kv-toimintaan sekä eurooppalaisen korkeakoulukehityksen uusimpiin tuuliin EUA:ssa (European University Association). Lisäksi ohjelmassa on parhaiden verkostokäytänteiden vertailua ”sisarusten” kesken, kun tapaamme belgialais-hollantilaisen kielikeskusverkosto NUT:n edustajat. Kesäkuussa tapahtuva matka järjestetään Erasmus-ohjelman avulla. Syyskuussa on vuorossa eurooppalaisen kielikeskusverkoston CercleSin joka toinen vuosi järjestettävä konferenssi. Puolan Poznanissa järjestettävän konferenssin otsikkona on ’Broad perspectives on language education in the globalized world’. Toivottavasti näemme siellä paljon suomalaisväriä – annettavaa on!

Antti Hildén
Tampereen yliopiston kielikeskuksen johtaja
FINELC-verkoston puheenjohtaja

Inside this issue

News from

- Aalto
- Åbo Akademi
- Jyväskylä
- Helsinki
- UEF
- Vaasa
- Tampere

VISIT OUR NEW FINELC WEBSITE

The Finelc website has now been renewed. Come and have a look . From now on all the blogs and newsletters will be downloadable from here.

finelc.languages.fi

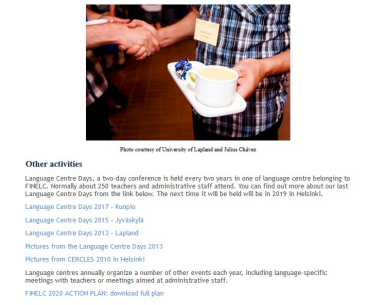

Aalto

The changing roles of translators at Aalto

Aalto University is an officially trilingual university operating in Finnish, Swedish and English. It has put in place language guidelines *'to ensure that the Aalto community can internationalise without diminishing the role of the national languages.'** Implementation of the guidelines is where we, the in-house translators, come in. Supporting the university in all its areas of operations in these languages means that we, like our teacher colleagues, must respond to increasingly diverse demands for language services – translations, language editing, glossaries, style guides, document templates, and recently even providing small-scale language training.

One natural consequence of the merger that created Aalto University in 2010 was the need to harmonise the differing terminologies. While terminology work may sometimes seem trivial, or even an attempt to dictate language use, the need for it is in fact practical: to ensure that everyone understands what is being said. From a student viewpoint, it can be rather confusing to see *head of academic affairs*, *manager of academic affairs* and *head of study affairs* all referring to the Finnish title *opintoasiainpäällikkö.* To help the whole community find the uniform terms and contribute to the house style, we set up a trilingual (Finnish, Swedish, English) university glossary, Uniterms. Its first release was based on terms collected for our own uses. Still in its infancy, the database has about 150 entries at present, but is growing steadily. Uniterms is publically available online, so feel free to have a look and even send us suggestions.

Closely related to terminology are templates for documents with recurring phrases, such as meeting agendas. We also have an English style guide for writing dates, names, titles etc. Such tools are gaining importance now as university staff members are often expected to produce multilingual texts simply as part of their everyday duties, most often in English.

Compared to English, Swedish has a different role to play due to its status as a national language of Finland. By law, Swedish-speaking Finns also have the right to receive their examination questions in Swedish. Given the wide range of fields studied at Aalto, these assignments can be challenging for the translator, especially as the request may arrive as late as one week before the exam.

From a translator's viewpoint, putting language guidelines to practice takes new ways of working that include the whole community. In Aalto's first years, multilingualism often translated into last-minute job requests and unrealistic expectations. It is encouraging now to see how far we have come since then. Participatory glossary work, increased requests for language advice and earlier advance notice of assignments are signs that we now have an established role in the university community as valued experts in our field.

Aalto University translators
Vilja Pitkänen, Pia Hirvonen, Bill Hellberg

*Source: Aalto University Language Guidelines, 2010.

Helsinki

Kielikeskuksen palaute- ja arviointikäytänteet tutkimuskohteena

Helsingin yliopiston kielikeskuksen uusin julkaisu "Kielenoppimisen kehittyvät arviointi- ja palautekäytänteet" ilmestyi tammikuussa. Kokoelma on seitsemäs osa Helsingin yliopiston kielikeskuksen julkaisusarjassa. Julkaisu sisältää artikkeleita uusien opiskelijalähtöisten arviointimenetelmien soveltamisesta kielenopetuksessa, palautteen merkityksestä sekä arvioinnin ja palautteen hyödyntämisestä työyhteisön kehittämisessä. Julkaisun ovat toimittaneet **Jaana Jokinen**, **Sinikka Karjalainen** ja **Heidi Mäkäläinen**.

Kaikki kokoelman artikkelit ovat syntyneet kirjoittajien oman opetuksen ja työn tutkimisesta joko Kielikeskuksessa tai yleisesti kielenopetuksen kontekstissa. Julkaisussa korostetaan, miten monimuotoistuvat ja muuttuvat oppimisympäristöt vaativat rinnalleen monimuotoisia ja uudistuvia palaute- ja arviointimenetelmiä.

Osaan artikkeleista on saatu kimmoke Helsingin yliopistossa lukuvuonna 2014–2015 järjestetyltä yliopistopedagogiikan opintojaksolta Kielenoppimisen arviointi ja palaute.

Julkaisu löytyy sähköisessä muodossa täältä.

Venäjän lehtori Marjatta Alestalolle vuoden 2018 oppikirjapalkinto

Suomen tietokirjailijat ry myönsi oppikirjapalkinnon Helsingin yliopiston kielikeskuksen venäjän kielen lehtori **Marjatta Alestalolle** Educa-messuilla 27.tammikuuta 2018. Oppikirjailijapalkinto on suuruudeltaan 8 000 euroa, ja se myönnetään tunnustuksena laajasta ja ansiokkaasta oppiteostuotannosta. Palkinnon jakoivat Suomen tietokirjailijat ry:n puheenjohtaja **Markku Löytönen** ja varapuheenjohtaja **Tuula Uusi-Hallila.**

Palkintoperusteiden mukaan "Alestalo on tehnyt merkittävää työtä erityisesti aikuisille tarkoitettujen venäjän oppimateriaalien laatijana. Osan kirjoista hän on tehnyt yksin, suurimman osan työryhmässä. Niin opettajana kuin oppimateriaalien tekijänä Alestalo on luova, luotettava ja innovatiivinen. Huolellisuus leimaa hänen kaikkea työtänsä."

Alestalo on työskennellyt Helsingin yliopiston kielikeskuksessa ensimmäisen kerran vuonna 1983 ja päätoimisesti vuodesta 1987 lähtien. Oppikirjailijauransa hän on aloittanut 90-luvun alussa. Kielikeskusyhteisö onnittelee kollegaa!

Opiskelijoiden ja henkilöstön yhteistyöstä uusi tapahtumakonsepti

Helsingin yliopiston kielikeskus lanseeraa keväällä 2018 #LCevents -konseptin, jossa niin paikallisille kuin kansainvälisille opiskelijoille luodaan mahdollisuuksia kohdata toisiaan, laajentaa vieraan kieleen osaamista luokkahuoneen ulkopuolella sekä keskustella kieleen, kulttuurin ja viestintään liittyvistä teemoista yhdessä.

Konseptin ensimmäinen työpaja ”Talking Cultures” pidettiin Kielikeskuksessa torstaina

15.3.2018. Aiheena oli kulttuurienvälinen vuorovaikutus, ja toteutus oli monikielinen: työpajassa kuului keskusteluja yhdeksällä eri kielellä samanaikaisesti.

Työpajassa alustettiin ensin englanniksi kulttuurin ja viestinnän ilmiöistä, yhteyksistä ja kielellisistä merkityksistä. Tämän jälkeen keskustelu ja harjoitukset jatkuivat kielikohtaisissa pöydissä, joita isännöivät ja emännöivät natiivit kielenpuhujat, suurimmaksi osaksi Helsingin yliopiston kansainväliset opiskelijat.

Työpaja oli yleisömenestys. Tilaisuuteen osallistui lähes sata opiskelijaa. Talking Cultures -työpaja oli alusta lähtien suunniteltu ja toteutettu yhteistyössä Kielikeskuksen henkilökunnan ja kansainvälisten opiskelijoiden kanssa.

”Jäi todella hyvä mieli, kiitos kaikille osallistujille ja pöytäkeskustelujen vetäjille! Saimme paljon energiaa lähteä toteuttamaan seuraavaa työpajaa”, toteavat tilaisuudesta vastanneet Kielikeskuksen asiantuntijat **Nina Sulonen** ja **Janne Niinivaara**, kansainväliset opiskelijat **Ignacio Valero Rodenas** ja **Zi Yu** sekä Kielikeskuksen työharjoittelija **Sina Timme**.

#LCevents jatkuu huhtikuussa työpajalla ”Cultural Myth Busters”, ja konseptia on tarkoitus laajentaa lähitulevaisuudessa. Konseptin ytimessä tulee jatkossakin olemaan eri toimijoiden vahva yhteistyö sekä kielen ja vuorovaikutuksen erityiskysymykset.

UEF

Itä-Suomen yliopiston kielikeskus
Seuraa meitä somessa! Twitter & Instagram: @uef_kk

Integrointi kielenopetuksen tukena

Teologian ruotsin opetusta on kehitetty integroimalla kieliopintoja pääaineopintoihin. Nordisk teologi -opintokonaisuudessa teologian opiskelijoiden tutkintoon kuuluva ruotsin kielen opintojakso ja teologian alan luentosarja ”Nordisk teologi” integroitiin. Ruotsin tunneilla valmistauduttiin Nordisk teologi-luentoihin ruotsin kieleen liittyvien ennakkotehtävien avulla ja luentojen jälkeisillä ruotsin tunneilla taas palattiin edellisen päivän luentoon, tiivistettiin sen keskeinen sisältö ruotsiksi ja tehtiin luennon aiheeseen liittyviä sekä kirjallisia että suullisia tehtäviä ruotsiksi. Tavoitteena oli, että ruotsin kieli tulee eläväksi, aidoksi osaksi teologian opiskelijan opintoja. Hankkeesta kerätyn opiskelijapalautteen perusteella tässä onnistuttiin melko hyvin. Suurin osa opintokokonaisuuteen osallistuneista opiskelijoista koki substanssiin integroidun ruotsin kurssin mielekkääksi tavaksi opiskella ruotsia. Sanasto karttui, kuullunymmärtäminen parani ja uskallus käyttää ruotsia lisääntyi. Opiskelijat kokivat myös, että ruotsin kielen opiskelu tuki teologian luentojen, ja jopa alaan liittyvän tutkimuksen ymmärtämistä syvemmällä tasolla. Ensi vuonna vastaavaa integrointia pilotoidaan myös yhdistämällä englannin kurssi ja historian opinnot!
Englannin ja ruotsin kielen kursseja integroidaan oikeustieteen laitoksen kursseihin hankkeessa ”Integroimalla paremmaksi”. Hankkeeseen on myönnetty Flipped Classroom/Learning -kehittämis-rahoitusta lukuvuodelle 2018–2019. Projektissa tullaan tarjoamaan opiskelijoille oikeustieteiden kurssien sisältöjä integroituina englannin ja ruotsin kielikursseihin sekä opetuksessa hyödyntämään Flipped Classroom -menetelmää eli käänteistä opetusta. Kielikeskuslaisista mukana ovat ruotsinopettaja Sinikka Kettunen ja englanninopettaja Susanna Kohonen.

Käänteinen opetus

Myös kolmas flipparivuosikurssi eli Flipparikoulutus 3.0, käynnistyi 22.3. Kuopion kampuksella pidetyssä Flippariseminaarissa. Seminaarissa kuultiin kolme lyhyttä ”My Story of Flipping” -esitelmää, eli mielenkiintoisia ja uusia näkökulmia avaavia esimerkkejä jo hieman pidempään flipanneilta osallistuneilta eri oppiaineista. Osallistujia myös keskustelutettiin (tuttuun flipattuun tyyliin) ennakkoon katsotun videon ja luetun artikkelin pohjalta integratiivisesta pedagogiikasta. Iltapäivään sisältyi rinnakkaistapaamisia ja kohtaamisia

’Itä-Suomessa flipataan, integroidaan ja digiloikkaillaan.’

UEF jatkuu ...

pienryhmissä, flipatun opetuksen suunnittelua sekä keskustelua opetuksen toteutuksesta ja integratiivisen pedagogiikan konkreettisista sovelluksista. Päivän anti oli innostavaa ja rohkaisevaa, ja verkostoiduttiin kampuskohtaisiin mentorointiryhmiin. Kielikeskuslaisista flipparikoulutukseen ovat aiemmin osallistu-neet Sinikka Kettunen (Flipparit 1.0) ja Susanna Kohonen (Flipparit 2.0). Uefilaisten lisäksi koulutuksessa on mukana osallistujia muista yliopistoista ja oppilaitoksista viemässä käänteisen opetuksen ilosanomaa eteenpäin.

Kertauskurssi ja tutkintokurssi kesäisenä intensiivikurssina

Itä-Suomen yliopiston kielikeskus tarjoaa kesäopintoina ***ruotsin kesäkomboa***, jossa opiskelijat suorittavat tiiviissä tahdissa ensin ruotsin kertauskurssin, ja sen jälkeen jatkavat heti tutkintoon kuuluvalle ruotsin kurssille (joka on yhteinen kaikkien tieteenalojen opiskelijoille). Kesäkombo pilotoitiin kaksi vuotta sitten, ja hyvien tulosten siivittämänä sen toteuttamista on jatkettu. Tällä ruotsin intensiivijaksolla on haluttu vauhdittaa ruotsin tutkintokurssin suorittamista erityisesti sellaisten opiskelijoiden osalta, jotka tarvitsevat enemmän tukea ja kertausta ruotsin kanssa. Opiskelijat ovat ottaneet kurssin hyvin vastaan, sillä sen aikana he pääsevät kunnolla syventymään ruotsin opiskeluun. Tämä näkyy myös siinä, että lähes kaikki opiskelijat ovat saaneet suoritettua hyväksytysti tutkintoruotsin osuuden kesäkombon yhteydessä.

DIGIJOUJOU-hanke

Flippausteema näkyy myös DIGIJOUJOU-projektissa, jossa Itä-Suomen yliopiston kielikeskuksesta on mukana neljä opettajaa. Tavoitteena on saada uutta digitaalista sisältöä opetukseen ensi syksyksi. Hanketta on takana kohta jo ensimmäinen vuosi ja työryhmätyöskentely on täydessä vauhdissa. Kevään piloitointivaihe kului nopeasti, luvassa on vielä runsaasti kehitettävää, digitalisoitavaa ja opittavaa!
S2-opettajista mukana ovat joensuulaiset Tapio Hokkanen ja Katri Niemi. Tapion Peliriipuvaiset-ryhmä hakee A2-tason opetukseen pelillisyyttä, Katrin Superalkeet-ryhmä liikkuu pelillistämisen, avoimen materiaalin ja verkkomateriaalien kentällä. Ruotsia edustavat Joensuun kampuksen Sinikka Kettunen ja Kuopion kampuksen Katja Korhonen. Sinikan ryhmä yhdistää flippauksen ja digitaalisuuden, Katjan ryhmän opiskelijat ovat pilotoineet kevään ruotsin kurssilla ePortfolio-työskentelyä, jossa on tuotettu kirjallista materiaalia ja videomateriaalia itsenäisesti, pareittain ja pienryhmissä.
DIGIJOUJOU-kuulumisia voi lukea hankkeen valtakunnallisesta blogista: http://digijoujou.blogspot.fi/

Kielikeskustutkimus

Kielikeskustutkimuksen saralta Kuopion kampuksen englannin kielen yliopistonlehtori Satu Tuomainen on tutkinut englanniksi opettamisen käsityksiä ja haasteita. Yliopistojen opetushenkilökunta pääsee tai joutuu opettamaan enenemässä määrin myös englanniksi, mutta useat kantavat huolta varsinkin kielen sujuvuudesta ja terminologian ääntämisestä. Kielikeskusten järjestämät tukikurssit voivat kuitenkin olla tehokas tapa tukea englanniksi opettavia joustavalla ja räätälöidyllä tavalla, jossa kontaktiopetuksen, keskusteluiden, opetusnäytteiden ja palautteen avulla yliopistossa opettavat saavat tukea sekä kielen-käyttöön että opetuksen menetelmiin. Satu Tuomaisen tutkimusartikkeli *Supporting non-native university lecturers with English-medium instruction* julkaistaan Journal of Applied Research in Higher Education -lehdessä myöhemmin tänä keväänä.

Uusimmat UEF KK -uutiset ja kuulumiset saat kätevästi tietenkin somesta! Twitter & Instagram: @uef_kk

*"Itä-Suomen yliopiston kielikeskus tarjoaa kesäopintoina **ruotsin kesäkomboa**, jossa opiskelijat suorittavat tiiviissä tahdissa ensin ruotsin kertauskurssin, ja sen jälkeen jatkavat heti tutkintoon kuuluvalle ruotsin kurssille ."*

Jyvaskylä

Kaveri- ja lukukoirista uudenlaista tukea esiintymisvarmuuden kehittämiseen

Jyväskylän yliopiston kielikeskuksessa haetaan toimintamuotoja, joilla voidaan entistä paremmin lieventää opiskelun viestintätilanteisiin, erityisesti esiintymiseen liittyvää stressiä. Uutena avauksena tähän on kehitetty kaveri- ja lukukoiratoiminta, jota pilotoidaan kuluvana

Loke ja Svante valmiina palvelukseen

keväänä kielikeskuksen tarjoamalla esiintymisvarmuuden kehittämisen kurssilla. Kurssi on suunnattu erityisesti jännittämisen ongelmalliseksi kokeville opiskelijoille. Jatkossa lukukoiria on tarkoitusta tuoda mukaan myös vastaaville englannin- ja ruotsinkielisille kursseille.

”Tässä kehittämistyössä on kiinnostavaa ja innostavaa olla mukana”, toteaa puheviestinnän yliopistonopettaja Maija Gerlander. ”Opettajakollegoiden kanssa mietimme, miten ja missä kohdin lukukoirat voisivat tukea esiintymistehtävissä tarvittavan kieli- ja viestintäosaamisen kehittymistä. Koirat voisivat esimerkiksi olla läsnä valituissa pienryhmäkokoontumisissa tai opiskelijat voisivat saada niistä tukea viestintätehtäviä harjoitellessaan”, pohtii Gerlander.

Luna, Loke ja Sulo menossa Kaverikoira-keikalle

VAASA

Väittelystä synteesiin

Tekstin pelisääntöjen konkretisoinnin kokeilemista

Kirjoittaja: Heli Katajamäki, Vaasan yliopiston kielikeskus Linginno

Mikä tahansa tekstin kontekstin tunteminen vahvistaa tekstin merkitysten ymmärtämistä. Tällaisesta lähtökohdasta kehitin harjoituksen, jonka tarkoituksena on konkretisoida tieteellisen tekstin pelisääntöjä siten, että kandidaattiopintojen opiskelija oppisi tieteellisen tekstin yhteisöllisiä käytäntöjä.

Monesti mielessä on ollut, että tieteellistä kirjoittamista opiskeleville opiskelijoille pitäisi havainnollistaa ja konkretisoida, mitä tarkoittaa tekstiin tuotettujen lähteiden vuoropuhelu. Opiskelijoille lähdeviitteet ovat helposti vain muodollisuuksia, joiden merkintätapoja opetellaan. Tällöin voi jäädä puutteelliseksi sen ymmärtäminen, millaisia vuorovaikutuksellisia merkityksiä teksteissä lähdeviitteillä voidaan tuottaa (ks. erit. Luukka 1995). Kandidaattivaiheen opiskelijat ovat vasta sosiaalistumassa tiedeyhteisön puhetapoihin, minkä edistämiseksi tämä pedagoginen kokeilu tehtiin.
Vuoropuhelun konkretisoimiksi kehitin harjoituksen, jonka nimesin Väittelystä synteesiksi -harjoitukseksi. Kokeilimme harjoitusta yhdessä yliopisto-opettaja Marjut Männistön kanssa. Pidämme tiimiopetuksena Vaasan yliopiston tekniikan opiskelijoille tarkoitettua suomen kielen kurssia, joka on integroitu kandidaatintutkielman tekemiseen.

Ajatuksia kokeilusta

Kokeilu toi esille, miten yhdestä tilanteesta voi tuottaa monenlaisia tekstejä. Tämän tosin osittain mahdollisti myös tehtävänanto, jonka mukaisesti kirjoittaja itse valitsee tekstiin väitteen, johon liittää useiden lähteiden keskusteluttamista.
Osassa opiskelijoiden kirjoittamissa teksteistä oli keskustelua, osassa ei. Teksteissä oleva keskustelu saattoi nojautua väittelyssä käytyyn keskusteluun etusijaistaen sen. Ne

VÄITTELYSTÄ SYNTEESIKSI -HARJOITUS

- 10 vapaaehtoista opiskelijaa sai roolilapun. Jokainen opiskelija esitti väittelyssä energia-alan tutkijaa, tutkimusinstituuttia tai hankevastaavaa. Rooli pohjautui tekstilähteeseen (suurin osa tieteelliseen), ja roolilapussa oli mukana myös linkki, joka vei joko lähteeseen tai sen tiivistelmään. Lähteiden perusteella oli muodostettu väitteitä. Jokaiseen rooliin kuului väitteen puolesta puhuminen. Minä toimin väittelyn puheenjohtajaa, ja Marjut sihteerinä.
- Roolin saaneet opiskelijat esiintyivät luokan edessä rivissä istuen. Jokainen piti lyhyen aloituspuheenvuoron. Aloituspuheenvuorojen jälkeen opiskelijat jatkoivat väittelyä puheenvuoroja pyytäen. Väittelyn kokonaiskesto oli noin 40 minuuttia.
- Väittelyn jälkeen opiskelijat saivat kotitehtäväksi kirjoittaa yhden moniäänisen kappaleen, jossa on lähdeviitteet ja lopussa lähdeluettelo. He saivat tehtävänannon myös Moodlen kautta, jolloin he pystyivät annettuja linkkejä käyttäen tutustumaan alkuperäisiin tekstilähteisiin.
- Opiskelijoiden kotona tekemiä moniäänisiä tekstikappaleita käsiteltiin seuraavassa tapaamisessa, ja niistä tehtiin toinen versio.

Vaasa jatkuu ...

nojautuivat siten tiiviimmin aitoon alkutekstiin (toisin sanoen väittelytilanteeseen) kuin oli tarkoitettu. Joissain teksteissä lähteet keskustelivat keskenään. Tällaisista teksteistä osassa oli mukana kirjoittajan oma väite ja osassa ei ollut. Kaikissa teksteissä ei ollut monipuolista keskustelua. Tekstissä saattoi olla vain oma väite ja yksi lähde, joka tuki väitettä.
Harjoitus toi myös esille, että joillakin opiskelijoilla lähteiden ilmaiseminen on vielä alkuvaiheessa. Teksteissä oli lähdemerkintöjen muodossa kehitettävää; lähdeviite saattoi puuttua kokonaan (minkä pystyi huomaamaan helposti, koska opettaja tunsi lähteet) ja lähdeluettelossa oli puutteita. Joidenkin tekemä teksti puolestaan osoitti sekä lähdeviittausten ja -luettelon että synteesin tekemisen monipuolista hallintaa – tai ainakin näistä jonkin osa-alueen hallintaa.
Kiinnostavaa oli, että osa opiskelijoista oli itse asiassa uskollisempi "aidolle lähteelle" eli väittelylle kuin mikä tieteellisessä tekstissä on tarkoituksenmukaista. Vaikka tutkijat **puhuisivat** keskenään tuloksistaan (luennolla, väittelyssä tai kahvihuoneessa), tiedettä kirjoitettaessa silti etusijalla on viittaaminen julkaistuihin lähteisiin. Julkaistuihin lähteisiin viittaaminen olisi vaatinut myös joissain tapauksissa enemmän työtä, sillä osa opiskelijoille annetuista linkeistä vei tutkimustulosten abstrakteihin. Tämä työ jäi osalta tekemättä.

Johtopäätökset

Kurssin mottonamme on ollut keskittyminen asiaan: kandidaatintutkielmaan. Silti tekniikan opiskelijoille on integroinnista huolimatta tarpeen tarjota myös puheviestinnän opetusta, sillä muut suomen kurssit ole näille opiskelijoille pakollisia. Onnistuimme yhdistämään puheviestinnän harjoituksen kirjallisen viestinnän oppimista painottavaan kurssiin siten, ettei puheviestinnän opetus vie fokusta toisaalle.
Kokeilun kautta opiskelijoille havainnollistui tieteen eri näkemysten mahdollinen heijastuminen teksteihin ja se, miten kirjoittaja voi omassa tekstissään muiden näkemyksiä hyödyntää myös siten, että kirjoittajalla itsellään on jokin argumentti. Tästä syystä voisi olettaa, että opiskelijoille havainnollistui tieteen manipulatiivinen luonne: tiedettä voidaan kirjoittaa siten, että etsitään erityisesti omia väitteitä vahvistavia mielipiteitä. Samalla opiskelijat kenties ymmärsivät, miten sosiaalisia verkostoja rakentuu tiedeyhteisössä. Nähtäväksi jää, heijastuuko oletettu ymmärryksen lisääntyminen myös opiskelijoiden kirjoittamiin kandidaatintutkielmiin.

Luukka, Minna-Riitta (1995). *Puhuttua ja kirjoitettua tiedettä. Funktionaalinen ja yhteisöllinen näkökulma tieteen kielen interpersonaalisiin piirteisiin.* Jyväskylä Studies in Communication 4. Jyväskylän yliopisto.

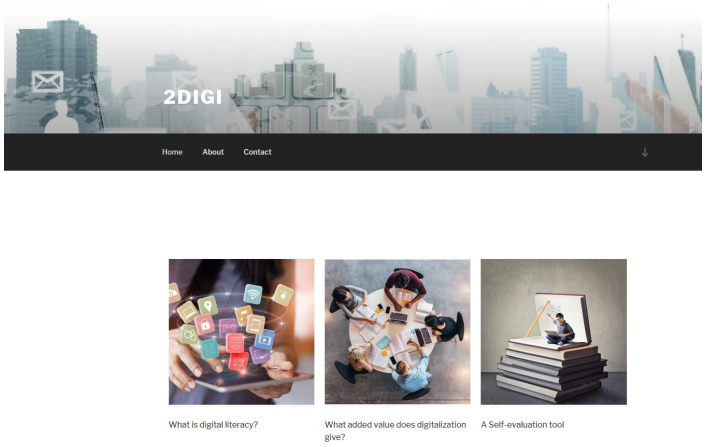

The new 2digi website will soon be available providing you with practical help in your teaching.

Vaasa

Since 2017, we have been putting in place two of Online International Learning projects here in Vaasa to demonstrate how we can internationalise the curriculum by integrating language skills with academic and working life skills to develop students' global perspectives.

In the autumn term 2017, I started a collaborative project, which will be presented at the UNICollaboration conference (Promoting Practice and Research in Virtual Exchange Initiatives in Higher Education) in April 2018. This project was created to raise intercultural awareness and develop presentation and communication skills in English by the collaboration between university students in Finland and Taiwan using a Facebook Group Page as a platform of virtual communication. The students created group PPT presentations and video presentations about study and work life information in their own countries. They then posted on the Facebook Group Page and commented on their peers' work.

The project provided an opportunity for the students to broaden the international experience by enabling them to collaborate and interact with each other in activities that could develop key communication and employability skills. It also showed that how digitally competent students are when they can make video presentations to such a high standard.

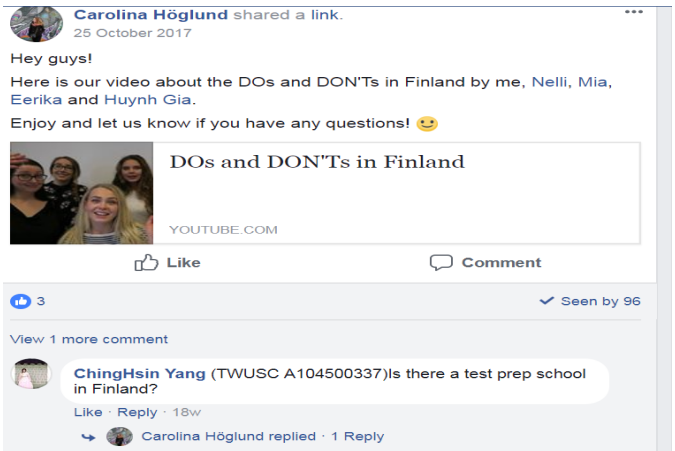

The other project was created as a pilot study to evaluate the extent to which telecollaborative writing tasks between UK and Finnish students over an online platform can benefit from academic writing learning experience and contribute to curriculum and materials design in English for Academic Purposes. The students in Finland worked in pairs to write a case study on a Finnish or Scandinavian company of approximately 1200-1500 words, drawing on their own knowledge, as well as academic and business sources. The students were very excited knowing that the case studies were for the students in the UK who would be acting as consultants to write a report with suggestions based on the case studies they created. The UK students were motivated to structure the report as a SWOT analysis, followed by recommendations. We used Padlet as the main platform to upload documents and as the means of communication.

We exploited the proficiency of the Finnish students have already had to give them a relatively difficult task which they had to work on in pairs collaboratively to construct the writing from scratch. This requires research skills and critical thinking skills.

Students communicated and commented on each other's work on Padlet. I was impressed by their digital skills as some of the students figured out how to add pictures without me asking them to do so. They demonstrated good creativity, and when commenting on each other's writing, they also showed analytical skills. This pilot study has been published as Smith & Keng (2017).

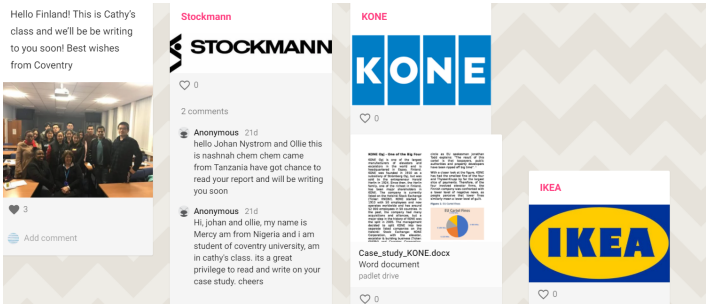

In today's world, language learning in Higher Education is no longer just about linguistic training. It is more about the usage of language along with what skills they are equipped to bring to the real world. Kumaravadivelu (2011) suggested that if we expect teachers to produce context-specific pedagogic knowledge, then they must be equipped with the knowledge, skills, attitudes and authority necessary to become autonomous individuals. If we expect students to become autonomous individuals equipped with sufficient language skills, we should try to provide a creative learning environment and challenging opportunities in our classrooms.

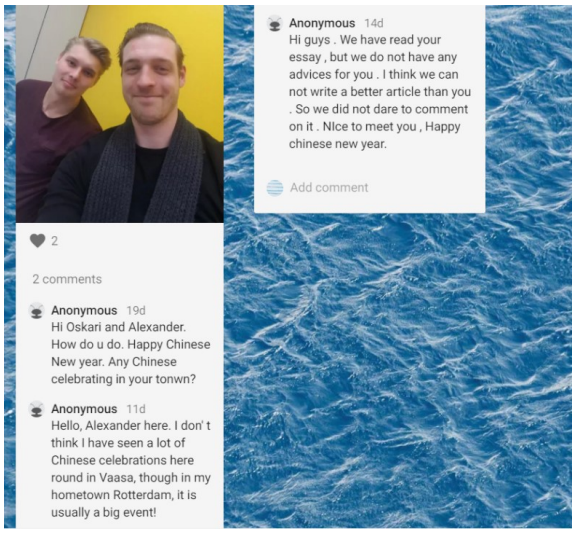

Nicole Keng
University Lecturer in English

Reference:

Kumaravadivelu, B. (2011) Transforming teachers, transforming teacher education. Plenary, 7th BAAL Language Learning and Teaching SIG Conference, Aston, Birmingham, July 7-8.

Smith, S. and Keng, N. (2017) "A Business Writing OIL (Online International Learning): A Finland/UK Case Study" in *International Journal of Computer-Assisted Language Learning and Teaching (IJCALLT)*, 7/4, 33-43.

Åbo Akademi

Vad vet vi egentligen om våra studenters digitala kompetens

För att få svar på den frågan gjorde vi under hösten 2017 en enkät bland studenterna vid Språkcentret vid Åbo Akademi. Vi ville kartlägga deras åsikter om och förhållningssätt till användandet av digitala verktyg i undervisningen liksom till sin digitala kompetens. Enkäten gjordes i SurveyMonkey och tio frågor av olika slag skickades ut till studenterna i spanska och franska. Under tiden 17-26 oktober som enkäten var öppen svarade 58 studenter på frågeformuläret.

Med vår första fråga ville vi veta vilket digitalt verktyg studenterna använder mest i sina studier. Överlägset mest, 72 %, svarade att de använder bärbar dator, medan det näst populära verktyget var stationär dator (21 %). Smartphone kom på tredje plats med bara 5,3 % som hade det som första val, medan surfplatta var det minst populära alternativet: endast knappa 2 % använder den mest för sina studier.

Studenterna fick också på en femgradig skala ta ställning till om de instämmer helt (5) eller är av helt annan åsikt (1) beträffande olika påståenden som ringade in användningen av digitala redskap vid universitetet. 60 % var av den åsikten att förväntningarna som ställs på studenterna vid universitetet gällande de digitala färdigheter som krävs är klara. Nästan 80 % ansåg att universitetet sett till att studenterna har tillgång till digitala verktyg i tillräcklig utsträckning för att klara sina studier. En stor majoritet var alltså mycket nöjd med hur universitetet skött tillgången till datorer, även om man i de fria kommentarerna också förde fram vissa förbättringsförslag gällande universitetets digitala inlärningsmiljö: *"Datasalarna är ofta fulla. Vissa program finns endast på en del av datorerna och då kan man till exempel inte arbeta på något projekt om det är en föreläsning på gång i den datasalen."*

Ibland upplever studenterna att själva undervisningen lider av bristen på tillgång till teknik: *"Antalet datorer vid universitet är för litet i relation till antalet studeranden. Särskilt i språkundervisningen har lärarna svårt att kunna använda sig av olika elektroniska hjälpmedel i och med att utbudet är så litet (t.ex. hörlurar för tentamen/uppgifter)."*

Studenterna är agenter för sitt eget lärande, lärandet blir allt mer interaktivt och därför söker studenterna de mest optimala lösningarna för sina individuella behov: *"Det vore bra att informera om vilken typ av teknologiska hjälpmedel den studerande förväntas använda sig av och eventuellt äga för att optimera studerandet."* Över hälften av de svarande menar ändå att de fått tillräcklig handledning i hur digitala verktyg i undervisningen används.

Efter de inledande frågorna som kartlade studenternas åsikter om tekniska och digitala hjälpmedel vid universitet generellt fick studenterna uttala sig särskilt om förhållandena vid Centret för språk och kommunikation. Fler än 7 av 10 menar att förväntningarna på studenterna gällande de digitala färdigheter som krävs vid centret är klara. Nästan 8 av 10 är av den åsikten att digitala verktyg medfört nya undervisningsmetoder i språk och kommunikationsundervisningen och många, 67 %, bedömer att de lär sig lättare innehållet i kursen om digitala verktyg används.

Enkäten visar att samtidigt som digitala verktyg gynnar lärandet och förbättrar tillgängligheten till information, kan de trots allt också distrahera. Utslagsgivande för vissa är var de digitala verktygen används.

Hemma upplevs de digitala verktygen ge fördelar medan samma digitala verktyg i klass kan upplevas som störande: *"Digitala verktyg underlättar och gör undervisning och inlärning flexiblare. Att kunna sitta hemma i lugn och ro utan störande moment och studera via dator underlättar inlärningen anser jag. Men att i klass sitta framför datorer, läsplattor eller dylikt försämrar koncentrationen enligt mig."*

Knappt hälften av de som svarat anser också att de engagerar sig mera i undervisningen och nästan hälften av de svarande säger att resultaten blir bättre när digitala verktyg används. En stor del, nästan 80 %, är av den åsikten att digitala verktyg tillför ett mervärde i språk- och kommunikationsundervisningen.

Vi ville också kartlägga hur studenterna bedömer att digitala redskap och metoder används på de kurser de gick på när enkäten utfördes. Hälften av studenterna anger att digitalt material man själv eller läraren producerat används inför praktiskt taget varje kurspass. Digitala lärmiljöer som t.ex. Moodle används lika ofta enligt tre av fyra studenter. Svaren ger en bild av att många digitala verktyg och metoder används i klass och att detta är mycket uppskattat: online glosövningar, spel, tävlingar, enkäter och övningar på strukturer, videoinspelningar, online diskussioner, bloggar, skriftliga tentamina och lärarens eller studentens egna undervisningsfilmer används i varierande utsträckning liksom online handledning, nätträffar och virtuell eller förstärkt verklighet.

Studenterna fick också svara på vilka sociala medier som används i undervisningen på de kurser i språk och kommunikation som de deltar i. Nästan 92 % svarar här *inget*. Knappa 6 % svarar att Google+ används, medan knappa 3 % svarar Facebook.

Åbo Akademi jatkuu ...

När vi frågar om studenternas upplevelser av teknik i undervisningen svarar 90 % att de ser mest fördelar med att använda digitala verktyg och metoder i undervisningen, medan 10 % ser mest nackdelar. Eftersom svarsalternativen endast var dessa två kommenterades åsikterna flitigt. De positiva åsikterna lyfter fram det faktum att digitala hjälpmedel i undervisningen kan stöda den enskilde studentens inlärningsmetoder: *"Nya metoder i undervisningen gör att flera olika sätt att lära sig på tillåts."* De gör kommunikationen smidigare och enklare: *"Det ger en möjlighet för läraren och studenterna att kommunicera snabbare och enklare. Särskilt inom språkkurserna är Moodle-sidorna mycket bra."*

Det är slående att väldigt många ändå föredrar undervisning i klass utan digitala verktyg: *"Jag föredrar mera att lära mig enligt att skriva i böcker och lyssna på läraren.", skriver en. "Ansikte-mot-ansikte"-kontakten med lärarna kan vara väldigt betydelsefull",* skriver en annan. "*Traditionella verktyg som uppgiftshäften och böcker är personligen lämpad för mig",* kommenterar en tredje. Det som tydligt kommer fram är att de digitala verktygen inte kan ersätta den mellanmänskliga kommunikationen: *"Eftersom diskussioner, andra muntliga uppgifter och lärarens närvaro är mycket centralt i språkundervisning är fysisk närvaro viktigt att undervisningen ska kunna hållas effektiv, intressant och så givande som den är nu. Denna form av kommunikation och interaktion kan inte ersättas av digitala verktyg eller en virtuell verklighet. Digitala verktyg kan vara ett hjälpmedel för inlärning men om undervisningen endast, eller till en stor del skulle baseras på digitala verktyg skulle undervisningen ta skada, tror jag."* En annan aspekt som lyfts fram är att det digitala också kan isolera studenterna och lämna dem ensamma med sin inlärning: *"För det mesta har det fungerat bra med digitala verktyg åtminstone i de kurser jag nu gått. Tycker ändå inte att de borde användas mer än de nu görs eftersom man redan nu i vissa perioder endast har läskurser där instruktionerna fås på Moodle och sedan jobbar man bara ensam hemma. Undervisningen blir inte lika effektiv då."*

Även om studenterna uppskattar den platsfrihet digitala verktyg ger, är de också måna om att dessa inte ska bidra till att skapa ett digitalt gap mellan studenter med varierande socioekonomiska medel: *"Jag ser fördelar om det handlar om att underlätta och göra undervisningen flexiblare. Men det finns också nackdelar så som att inte alla har tillgång till dator och att datorn faktiskt kan vara rätt störande och ta bort uppmärksamheten från undervisningen."*

Vad kunde vi då göra bättre? Digitalisera tentanmälan, svarar en del och i och med införandet av Peppi kommer studenterna att bli hörda.
I det stora hela ger enkäten vid handen att de som svarade på frågorna är nöjda med det utbud av både universitetets och språkcentrets datatekniska omgivning och hur data- och kommunikationsteknik används inom ramen för deras studier. Det är glädjande att läsa.

FD Mia Panisse, lektor i franska
FM Marjaana Laaksonen, universitetslärare i spanska

Tampere

Kotitenttikokeilu Saksa II -kurssilla

Tempus-lehden ensimmäisessä numerossa tänä vuonna oli kiinnostava artikkeli, jossa Helsingin yliopiston kielikeskuksen espanjan opettajat kertoivat siitä, miten arviointikäytäntöjen uudistaminen ja autenttisten kielenkäyttötilanteiden tuominen mukaan alkeistason kurssisuorituksiin oli vaikuttanut positiivisesti opiskelijoihin ja oppimisprosessiin (Intke Hernández ym. 2018).

Artikkelin inspiroimana tein pienen kokeilun Tampereen yliopiston kielikeskuksen Saksa II -kurssilla. Muutin perinteisen välitentin kotitentiksi, jossa kuuntelu-, sanasto- ja rakennetehtävät sai ratkoa omassa tahdissaan kurssimateriaalien avulla. Vapaaehtoisena osiona oli itse valittuun saksankieliseen tv-sarjaan, elokuvaan, musiikkiin tai nettisivuihin tutustuminen ja lyhyen sanaston/fraasilistan laatiminen kurssilla jaettavaksi. Lisäksi pyysin opiskelijoita kirjoittamaan näkyviin omia havaintojaan ja kysymyksiään kaikista tehtävistä, perusteluna kotitentin luonne oppimisen välineenä. Reflektioiden ja monenlaisten sanastojen lukeminen osoittautuikin erittäin antoisaksi ja silmiä avaavaksi.

Kuunteluosioon sisältyi niin musiikkia ja autenttinen Berliini-video kuin yksi perinteinenkin kuuntelupätkä. Opiskelijoiden mielipiteet tehtävien tasosta ja mielekkyydestä jakautuivat, mutta itsenäinen työskentely ja mahdollisuus useisiin kuuntelukertoihin koettiin ehdottomana plussana. Itselläni vahvistui ajatus siitä, että tehtävien tasoa säätämällä myös autenttisista materiaaleista voi saada hyvinkin paljon irti alemmillakin taitotasoilla.

Sanaston ja rakenteiden kertaamisessa hyödynnettiin moodlen tenttityökalua, samaan tapaan kuin aikaisemmin pienimuotoisesti muissa yhteyksissä. Opiskelija sai välittömän tiedon onnistumisistaan ja mahdollisuuden etsiä parempia ratkaisuja useita kertoja. Läpipääsyn rajana oli tietty onnistumisprosentti. Myös yksi välitentin perinteinen aihe, omistussanojen käyttö muutamissa sijamuodoissa, siirrettiin osaksi kotitenttiä. Lauseiden kohdalle tuli lisäksi merkitä, onko niissä opiskelijan mielestä nominatiivi vai akkusatiivi ja oliko ratkaisu helppo tehdä. Tämä osio antoi opettajalle paljon tietoa siitä, millaisten strategioiden avulla opiskelijat tehtävää ratkoivat ja mikä aiheutti hämmennystä, esim. *Pari kohtaa jäi mietityttämään, koska niissä on tekemisen kohde (ottamisen, korjaamisen), mutta verbit eivät olleet tyypillisten akkusatiivia vaativien verbien listassa.* Jos tavoitellaan oppimista ja perusasioiden ymmärtämistä, tämäntyyppiset vastaukset antavat siihen selvästikin enemmän eväitä kuin pelkkä perinteinen tenttisuoritus, joka on voinut syntyä arvaamalla ja johon ei usein enää palata (vrt. kurssin loppukoe).

Kotitenttikokemus oli selvästi erilainen kuin normaali tentti: *Tehtävät pistivät kertaamaan aikaisemmin opittua; Tehtävät tuntuivat keskivaikeilta, mutta niiden tekeminen opetusmateriaalin kanssa kannusti oppimaan* ja *Tehtävät vaativat paljon pohdintaa. Opin todella paljon tehtäviä tehdessä.* Moodle-tentin kääntöpuolena mainittiin turhautuminen ohjelman pikkutarkkuuteen ja siihen, että opiskelija ei saanut heti tietää, johtuiko vastauksen hylkääminen esimerkiksi kirjoitusvirheestä, artikkelin puuttumisesta vai kokonaan vääristä sanoista. Seuraavalla toteutuskerralla oikeat vastaukset onkin ehkä syytä ohjelmoida näkymään jo muutaman yrityskerran jälkeen. Yllättävää kyllä moni opiskelija ei kokenut testiä yhtään liian helpoksi, vaikka sen sai tehdä apuvälineiden tai jopa kavereiden kanssa. Monet myös käyttivät siihen huomattavan paljon aikaa. Yleinen havainto oli lisäksi se, että lyhyidenkin peruslauseiden muodostaminen oli vaikeampaa kuin yksittäisten sanojen muistaminen, mikä on syytä huomioida koko kurssin jatkokehittämisessä.

Tehtävät pistivät kertaamaan aikaisemmin opittua; Tehtävät tuntuivat keskivaikeilta, mutta niiden tekeminen opetusmateriaalin kanssa kannusti oppimaan ja Tehtävät vaativat paljon pohdintaa. Opin todella paljon tehtäviä tehdessä.

Tampere jatkuu ...

Koska kyse on vasta alkeistasosta (A1.2), tärkeä kysymys kuuluu, miten tuoda autenttisia tilanteita ja aineistoja kurssille ja varsinkin osaksi arviointia. Tämä kokeilu ei ulottunut varsinaisiin vuorovaikutustilanteisiin, mutta (vapaaehtoinen) kosketus elokuviin ja nettiaineistoihin koettiin erittäin myönteiseksi: *Kieltä oppii paremmin, kun käyttää sitä itselle mieleisessä yhteydessä.*

Jonkin verran harmiteltiin kuullunymmärtämisen tai oikeinkirjoituksen ongelmia tv-sarjojen äärellä, mutta myös yllätyttiin siitä, että tilannekohtaisia ilmauksia kuten *Mikä hätänä?* tai *Nähdään myöhemmin!* sekä pitempiäkin kokonaisuuksia pystyi tunnistamaan aika helposti lyhyestä kielenopiskeluhistoriasta huolimatta. Opiskelijat kiinnittivät huomiota myös moniin muihin asioihin kuten viranomaisasioinnin muodollisuuteen, menneen ajan aikamuotoihin puheessa ja saksalaiseen näyttelijäntyöhön. Jos tv-dekkareita ja Netflixin tarjontaa tulee hyödynnettyä jatkossakin, kuten moni lupasi, tehtävä on täyttänyt yhden tarkoituksensa.

Myös blogeihin, urheilu- ja matkailusivuihin, laululyriikoihin ym. tutustuminen koettiin motivoivana ja itsevarmuutta lisäävänä. Itselle läheinen aihepiiri avautui helposti sanakirjan avulla ja monipuoliset aiheet ja ilmaisutavat laajensivat kieltä paljon yli oppikirjan (*suunnittelu, tuotanto ja markkinointi; nelinkertainen Saksan mestari; Aika ei paranna kaikkia haavoja* jne.). Koska jokainen sai suorittaa tehtävää omista lähtökohdistaan käsin, myös opettajan antama palaute oli yksilöllisempää ja todennäköisesti hyödyllisempää.

Arvioinnissa opiskelijat kokivat positiivisena sen, että huomio ei kiinnittynyt pisteisiin ja vääriin vastauksiin vaan *oppimisen rooli korostui.* Tentin työläyttä oli helpottavaa säädellä vapaavalintaisella osiolla, mutta tulevaisuudessa voisi kuitenkin miettiä, miten itsenäinen työskentely autenttisten materiaalien kanssa saataisiin kaikkien opiskelijoiden ulottuville kurssin aikana. Lisäksi seuraavassa opetussuunnitelmatyössä Tampereella kannattaisi miettiä numeerisesta arvioinnista luopumista I-kurssin lisäksi muillakin alkeis- ja jatkotason kursseilla, koska tämänhetkinen arvosanakäytäntö jarruttaa oppimista tukevan arvioinnin kehittämistä.

Eija Jokinen, Tampereen yliopiston kielikeskus

Viite:
Intke Hernández, M. ym. (2018). Formatiivista ja jatkuvaa arviointia. *Tempus 1/2018*, 11–13.

“Koska kyse on vasta alkeistasosta (A1.2), tärkeä kysymys kuuluu, miten tuoda autenttisia tilanteita ja aineistoja kurssille ja varsinkin osaksi arviointia.”

Tampere jatkuu ...

Kuka omistaa viestinnän ja vuorovaikutuksen?

Puheviestinnän kielikeskusopettajina törmäämme välillä monenlaisiin kulttuuri- ja ajattelutapaeroihin, kun suunnittelemme opetustamme eri toimijoiden kanssa. Monitieteellisessä yhteistyössä onkin se ilo ja haaste, että asioita lähestytään oman tieteenalan ja toisen tieteenalaan liittyvien oletusten kautta. Kun toimimme omassa puheviestinnän opettajien kuplassamme, ovat ajattelutapamme ja käsitteemme lähtökohtaisesti samanlaisia, olemmehan saaneet saman tieteenalan koulutusta.

Puheviestinnän ja vuorovaikutuksen asiantuntijoina saatamme joskus kokea ymmärtävämme viestinnän "oikein". Puheviestinnän kuplan ulkopuolella toimiessamme olemme silloin tällöin varmaankin ajatelleet omistavamme viestinnän ja vuorovaikutuksen. Yhteistyötä muiden kanssa tehdessä olemme huomanneet, että muiden näkemykset viestinnästä ja siihen liittyvistä käsitteistä voivat olla erilaisia ja perustua erilaisiin tieteenaloihin ja oletuksiin. Toisaalta myös muiden odotukset ja oletukset puheviestinnän opettamisesta ja puheviestinnän kurssien sisällöistä ovat matkan varrella hämmentäneet. Joskus ymmärryksemme viestinnästä ja vuorovaikutuksesta on ollut niin erilaista, ettemme edes kokeneet puhuvamme samaa kieltä. Tämä on ollut ja on meistä mielenkiintoista ja keskustelut aiheesta ovat opettaneet meille paljon.

Palataan kuitenkin vielä hieman taaksepäin: miten me puheviestijät olemme päätyneet kielikeskuksiin? Tie on ollut eri yliopistoissa erilainen. Jyväskylän, Lapin ja Itä-Suomen yliopistoissa kieli- ja viestintäopintoihin liittyvä opetus on järjestetty Kielikeskuksessa jo pidemmän aikaa. Viimeisten vuosien aikana myös Tampereen, Helsingin ja Turun yliopistoissa on siirrytty tiedekuntien järjestämästä opetuksesta Kielikeskuksiin. Opetuksen järjestämisessä on kuitenkin edelleen suuria eroja sekä opintopistemäärissä (0-3 op), kontaktituntimäärissä, painotuksissa ja integraation määrässä ja muodoissa. Kielikeskuksiin siirtyminen on parantanut opetuksen jatkuvuutta, sillä työsuhteita on vakinaistettu ja kehitystyötä on päästy tekemään pitkäjänteisemmin. Tämän lisäksi siihen on kuitenkin tullut uusia ulottuvuuksia ja näkökulmia monialaisen opettajayhteistyön takia. Viestinnän opetusta on myös ollut mahdollista pitkäjänteisesti integroida esimerkiksi kirjoitusviestintään tai muihin opetettaviin aineisiin.

Kielikeskukset ovat viestinnän- ja kielenopetuksen keskuksia. Tämä merkitsee sitä, että jokainen kielikeskuslainen on myös omassa opetuksessaan ja toiminnassaan viestinnän ja vuorovaikutuksen opettaja. Kaiken kaikkiaan viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen opettaminen ja oppiminen on samalla muuttunut näkyvämmäksi osaksi yliopistojen toimintaa. Monilla tahoilla on havahduttu pohtimaan opiskelijan viestintä- ja vuorovaikutusosaamisen kehittymistä. Yliopistot tuntuvat vastaavan tähän kehitystarpeeseen tällä hetkellä monella eri tavalla. Yksi näistä on juhlapuheet ja strategiat, joista viestinnän ja vuorovaikutuksen opetus ja oppiminen toivottavasti leviävät kaikkeen opetukseen. Tällöin viestintää ja vuorovaikututusta opettavat kaikki yliopistolaiset omalla toiminnallaan ja valinnoillaan.

Meitä kiinnostaa kaikkialle levittyvä viestinnän ja vuorovaikutuksen opetus. Mielestämme olisi tärkeää käydä yhteistä sekä ruohonjuuritason että strategiatason keskustelua siitä, mitä viestintä ja vuorovaikutus ovat, ja mitä me opetamme kun opetamme niitä.

Tietomme ja käsityksemme viestinnästä ja vuorovaikutuksesta vaikuttavat siihen, mitä opetamme ja mitä opiskelijamme oppivat. Toteutimme viime keväänä kyselyn kielikeskusopettajille, jossa pyysimme vastaajia määrittelemään käsitteet viestintä ja vuorovaikutus. Määritelmien laajuus vaihteli suuresti ja totesipa yksi vastaajista: "Ihmisten välinen kommunikaatio. Aika laaja kysymys, muuten." Moni vastaaja piti hankalana, jopa mahdottomana, näiden käsitteiden määrittelemistä erikseen ja määrittelikin niitä samanaikaisesti. Luonnollisesti vastauksissa näkyi opettajan oma orientaatio ja opetettava aine. Yhtenäisimmät määritelmät tulivat suomenkielisen kirjallisen viestinnän opettajilta, jotka lähestyivät käsitteitä kirjallisen viestinnän ja vuorovaikutuksen näkökulmasta.

On selvää, ettemme pysty määrittelemään käsitteitä yksinkertaisesti ja yksiselitteisesti. Yksi vastaajista muisteli erilaisia viestinnän malleja olevan "ainakin 230". Mielestämme onkin tärkeintä, että käymme avointa keskustelua, jotta kaikki erilaiset näkemyksen tulevat kuulluiksi ja huomioiduiksi. Kyselyllä halusimme tehdä näkymätöntä näkyväksi ja nostaa ns. itsetäänselvyydet keskusteluun.

"Tietomme ja käsityksemme viestinnästä ja vuorovaikutuksesta vaikuttavat siihen, mitä opetamme ja mitä opiskelijamme oppivat."

Kielikeskuksissa tehdään paljon töitä yhteisen pedagogisen näkemyksen, periaatteiden ja käytäntöjen löytämiseksi ja kehittämiseksi. Mielestämme viestinnän oppimisen ja opetuksen voisi nostaa toiseksi yhteiseksi kehityskohteeksi. Voisiko kielikeskuksilla olla omien pedagogisten periaatteidensa lisäksi viestintä- ja vuorovaikutusperiaatteet, joissa jäsennettäisiin yhteistä ymmärrystä viestinnästä ja työelämän viestintätarpeista? Tällaiselle yhteiselle pohjalle olisi helppo rakentaa opiskelijan oppimispolkua kohti asiantuntijan tarvitsemaa viestintä- ja kieliosaamista.

Olemme oppineet, ettemme omista viestintää ja vuorovaikutusta. Uuden ja yhteisen ymmärryksen kehittäminen edellyttää uteliaisuutta, avoimuutta, rohkeutta ja motivaatiota. Pidetään siis yhdessä huolta, että viestinnän ja vuorovaikutusosaamisen opetus kielikeskuksissa on tulevaisuudessa moniäänistä, eri tieteenalojen traditioita uusintavaa ja dialogissa rakennettua.

Riikka Järvelä, Johanna Järvelin-Suomela, Anna Kuitunen ja Piia Jokiranta
Puheviestinnän yliopisto-opettajia Tampereen ja Helsingin yliopistojen kielikeskuksista

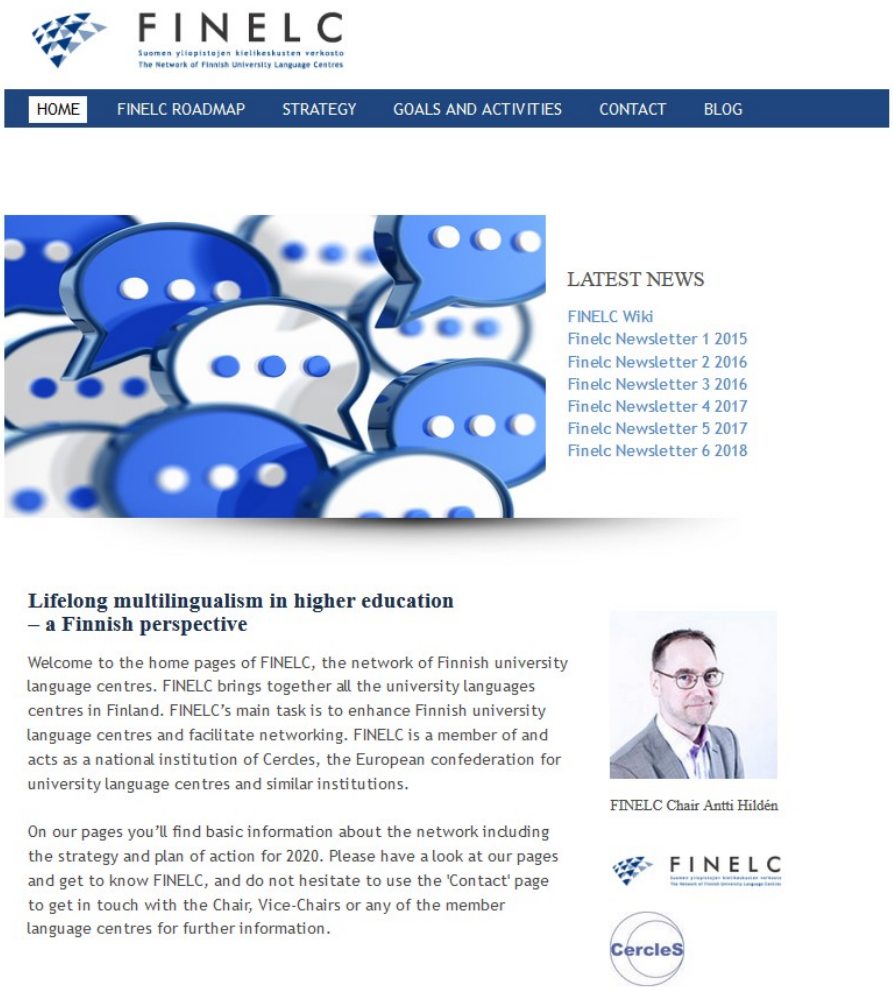

Tampere jatkuu ...

Sähköiset lähteet oikotie onneen ruotsin kielen kirjallisessa viestinnässä?

Tampereen yliopiston kielikeskuksessa on vaiheittain siirrytty kandidaatin tutkintoon kuuluvalla ruotsin kielen viestinnän kurssilla sähköisiin tentteihin. Kirjallisessa tentissä kirjoitetaan tietokoneella kaksi n. 150 sanan pituista, opintoihin, työelämään tai omaan alaan liittyvää tekstiä. Tekstien kirjoittamisessa saa hyödyntää kaikkia mahdollisia sähköisiä lähteitä, mutta plagiointi sekä yhteydenottaminen toisiin henkilöihin on kiellettyä. Tästä syystä kurssilla on panostettu luotettavien sähköisten lähteiden hyödyntämiseen kaikissa oppimistehtävissä.
Tutkimme keväällä 2017 sekä painettujen että sähköisten lähteiden vaikutusta opiskelijoiden kirjoittamiin teksteihin. Tutkimuksessa tarkastelimme niiden vaikutusta sanavalintaan, taivutukseen sekä oikeinkirjoitukseen.

Tulosten perusteella kävi ilmi, että asiantuntija ei voi viestiä uskottavasti ja ymmärrettävästi ruotsin kielellä B1-tasolla tutkimuksessa tarkastelluilla kielen osa-alueilla, jos hänellä ei ole mahdollisuutta käyttää tarvittavia lähteitä. Tekstien kirjoittaminen ilman lähteitä ei ole myöskään autenttinen kirjoitustilanne työelämäviestintää ajatellen. Lähteiden käyttö ei kuitenkaan automaattisesti johda paremman tekstin tuottamiseen, mutta se antaa paremmat edellytykset onnistua asiantuntijaviestinnässä. Tiedonhaun ja lähteiden käytön opettaminen varmistaa, että opiskelijat löytävät kulloisenkin viestintätilanteen edellyttämät ilmaisut ja että he siten edistävät tekstien ymmärrettävyyttä ja viestinnän onnistumista.

Lähteitä täytyy osata käyttää ja kielen perusrakenteet pitää hallita, jotta lähteet tuovat lisäarvoa. Sähköiset sanakirjat eivät esimerkiksi anna ratkaisua oikean taivutusmuodon valintaan, vaan ainoastaan eri taivutusmuotoja, joista kirjoittajan täytyy osata päätellä ja valita asiayhteyteen sopiva muoto. Lähteistä on lisäksi hyötyä vain kielen oikeellisuudessa, mikä on vain yksi tekijä asiantuntijaviestinnän onnistumisessa. Ne eivät auta tekstin sisällön tai rakenteen tuottamisessa, jos tehtävänanto on laadittu siten, että suora kopiointi toisesta tekstistä ei ole mahdollista. Siksi on aiheetonta olla huolissaan siitä, että sähköistenkään lähteiden käytön salliminen johtaisi siihen, että opiskelijan ei lainkaan tarvitsisi osata kieltä tai että se heikentäisi kielitaidon hallintaa.

Jatkoime sähköisten lähteiden käytön tarkastelua alkuvuodesta 2018. Tutkimusaineistomme koostui lukuvuoden 2016-2017 ja syyslukukauden 2017 kirjallisten tenttien arviointitilastoista. Aineistossa oli mukana kasvatus- kauppa-, luonnon- ja viestintätieteiden opiskelijoita. Lukuvuonna 2016-2017 opiskelijat kirjoittivat tentit vielä käsin, ja vain painettujen sanakirjojen käyttö oli sallittua. Syyslukukauden 2017 tentit kirjoitettiin tietokonesaleissa ja käytössä olivat kaikki sähköiset lähteet.

Hyvien taitojen (B2-taso) osuus tarkastelluista arvosanoista lukuvuonna 2016-2017 oli 10,3 %, tyydyttävien taitojen (B1-taso) osuus 71,8 % ja hylättyjen 17,9 %. Syyslukukaudella 2017 hyvien taitojen osuus oli 11,3 %, tyydyttävien taitojen osuus 66,1 % ja hylättyjen 22,6 %. Tulosten perusteella näyttäisi siltä, että sähköisten lähteiden salliminen nostaa vain hieman hyvien taitojen osuutta, mutta hylättyjen osuus on kasvanut noin viidellä prosenttiyksiköllä. Tuloksia tarkasteltaessa täytyy kuitenkin ottaa huomioon ryhmien heterogeenisuus, mikä voi selittää eroja arvosanoissa. Toisaalta hylättyjen määrän kasvua voi selittää se, että sähköisiin lähteisiin luotetaan kritiikittömämmin tai niiden avulla pyritään tuottamaan monimutkaisempia rakenteita kuin viestintätilanne edellyttää. Taustalla voi vaikuttaa myös se, että opiskelijoiden kielitaito ei vielä riitä sähköisten lähteiden hyödyntämiseen siten, että lähteiden käyttö edistäisi viestintää ja oppimista.

Syyslukukaudella 2017 pyysimme opiskelijoita ilmoittamaan tentin yhteydessä kolme heidän eniten käyttämäänsä sähköistä lähdettä, jotka olivat MOT-sanakirja, kurssin Moodle-alusta ja Lexin-sanakirja. Muita tenteissä käytettyjä lähteitä olivat mm. Google Kääntäjä -palvelu ja Sanakirja.org-sivusto. Google Kääntäjän käyttö hylätyissä suorituksissa tiedekunnittain tarkasteltuna vaihteli 27,2 %:n ja 62,5 %:n välillä. Niissä opiskelijaryhmissä, joissa oli eniten B2-tason suorituksia, Google Kääntäjää oli käytetty vähiten. Vastaavasti eniten hylättyjä saaneissa opiskelijaryhmissä oli myös enemmän palvelun käyttäjiä.

Opetuksessa olisi siten edelleen syytä panostaa luotettavien lähteiden käytön opettamiseen erityisesti siten, että sähköisiä apuvälineitä osattaisiin hyödyntää myös silloin, kun etsitään rakenteita ja fraaseja yksittäisten sanojen tai taivutusten lisäksi. Myös yksittäisten taivutusmuotojen löytämistä ja oikeaa käyttämistä olisi syytä korostaa pelkkien sanojen perusmuotojen etsimisen sijaan, koska sanan perusmuoto ei usein ole riittävä viestin välittymiseksi. Olisi tärkeää korostaa myös eri lähteiden rinnakkaista ja kriittistä hyödyntämistä oikeaan lopputulokseen
pääsemiseksi.

Tulosten perusteella näyttää siltä, että sähköiset lähteet eivät ole oikotie onneen, mutta monipuolisella ja kriittisellä hyödyntämisellä ne auttavat opiskelijaa tulemaan tietoisemmaksi siitä, miten kieli toimii, mikä puolestaan edesauttaa oppimaan kieltä ja viestimään kirjallisesti sillä tasolla, mitä asiantuntijalta edellytetään. Sähköisten lähteiden käyttö on myös osa autenttista työelämäviestintää, johon opetuksessa tähdätään.

Annika Alakastari ja Tarja Valkama
Tampereen yliopiston kielikeskus